

laborios, care se numește Ion Petru și care știe, cum puțini știu la noi, să facă *televiziune*.

FARMECUL LUI JOHN STEED este altul decât al „Sfintului”: farmecul unui personaj care face comedie cu o conștiință „chapliniană” și cu o autoironie „shawiană”, care se ascunde pudic în aventură (căci vocația lui nu e „pumnul”, ci umorul) și ne șoptește, între două înscenări înspăimântător de neverosimile și de captivante, că sîntem teribil de naivi, că sîntem niște copii creduli și niște neisprăviți, iar el, Steed, ne iubește — tocmai de aceea — și ne va mai povesti un basm cu zmei electronici și Tara King în minijupe... Dar nu despre Steed ar fi vorba, de fapt, ci despre acest tip de umor — superior, fluid, ironic, agreabil — care ar putea naște și în creierul televiziunii române un personaj (sau mai multe), un serial (sau mai multe), un gen de comic incomparabil mai artistic decât acela confecționat în grabă la unele emisiuni de varietăți. Iar farmecul lui Steed ar putea fi egalat — de ce nu? — de farmecul unui Beligan, de farmecul unui Caragiu... Dar rezerva noastră de comedie (și tele-comedie) este aproape ineputabilă: Marin Moraru, Virgil Ogașanu, Octavian Cotescu, Gheorghe Dinică, Ion Lucian, Mihai Pălădescu, Ștefan Tapalagă, Dem Rădulescu, Ștefan Bănică, Jean Constantin și alții... Nu, în materie de comedie, nu trebuie să avem complexe.

DINTRE DIALOGURILE televiziunii, cel mai interesant, mai telegenic, mai popular, rămîne, fără îndoială, acela de știință, condus de Ion Petru. Nu e premeditat, cu „idei principale” scrise și repetiții, ca altele, nu se sufocă în banalitate și plictiseală din pricina acordului total dintre „personaje”, nu se repetă și, mai presus de toate, dispune de cea mai democratică însușire — dăruită de zei deocamdată numai televiziunii — *spontaneitatea*. Iar faptul că un inginer de la Sibiu, o elevă din București sau o gospodină din Ploiești poate dialoga direct cu academicienii, cu profesori universitari, cu savanți, aflînd ultimele ipoteze științifice, în legătură cu structura lumii și a omului, cu inteligența umană sau cu geneza astrilor, este, cred, un exemplu de folosire *specifică* a televiziunii ca mijloc informațional direct și întrucîtva familiar. Firește, omul de știință n-a studiat biblioteci întregi ca să răspundă simplu și răspicat la nu știu ce întrebare de „magazin” (de exemplu: care e cel mai inteligent animal?). Presat din toate părțile de tomuri și experiențe, el divaghează îndelung pe marginea subiectului, citează somități, face trimiteri, referințe, comparații, filozofie, matematică, genetică, psihologie. Nu tot răspunsul va fi clar pentru acela care a întrebare, dar „plusul”, pe care omul de la capătul firului de telefon l-ar putea considera balast, devine obiect de dispută științifică, impulsul inițial al unui fel de reacție în lanț — foarte interesantă nu numai pentru cunoașterea opiniei savanților, dar și pentru cunoașterea psihologiei lor...

Felicitări, deci, acestui băiat simplu, prețios atît cît se cuvine, serios, inteligent și

EMISIUNILE-CONCURS, oricît de interesante ar fi temele, oricît de bine ar fi pregătiți concurenții, oricît de simpatici sînt prezentatorii, au intrat într-o monotonică distrugătoare și, continuate astfel, au toate șansele să ne piardă de mușterii. Stereotipe, țepene, lipsite de fantezie (întrebare-răspuns-întrebare-răspuns-glumă-întrebare-răspuns — întrebare-ajutătoare-răspuns suplimentar-glumă și așa mai departe), aproape că nu se mai deosebesc între ele... În plus, la o emisiune de știință, s-a făcut o remarcă foarte adevărată privitor la aceste emisiuni: se cultivă aici speța inferioară a memoriei, memoria mecanică, se cer date, amănunte de multe ori neimportante, nesemnificative, nu e sondată de loc capacitatea de gîndire a concurentului, profunzimea studiului. Invitație la superficialitate, la „toceală” meschin-școlărească, iar pentru spectatori, invitație la plictiseală cruntă...

Firește, nu este exclus nici acest mod de emisiune-concurs, bazat pe cunoștințe foarte generale, foarte precise, dar, în cazul de față, se impune o notă mai puternică de spectaculos. Am văzut întâmplător o emisiune-concurs a televiziunii italiene, organizată spontan, fără teme dinainte stabilite, fără concurenți dinainte stabiliți, cu întrebări foarte diverse și foarte elementare (ce lungime au grantele Italiei? când a murit Garibaldi? cui îi aparține tabloul cutare? care au fost soțiile lui Napoleon? etc.). Dar ce spectacol! În primul rând, spectacolul concurenților înșiși care dibuiau prin istorie, geografie, literatură, artă, cu spaimă (de a nu se compromite), cu înfrigurare (timp limitat!), unii cu umor... Apoi spectacolul propriu-zis: Mina, Michele și alte vedete, apoi prezentatorul, inteligent, cu o artă fantastică de a încălzi atmosfera, de a-și bate joc de concurenți fără să-i umilească, ci făcându-ni-i simpatici, apoi dans, secvențe de film etc. Spectacol de mare succes, cuceritor. Fără spectacol, nu are absolut nici un haz să răspunzi la întrebări de tipul: în ce zi și la ce oră a făcut Nansen alimentarea vasului înainte de plecarea în expediție?

MONODRAMA câștigă tot mai mult teren în teatru și la televiziune. Beckett a ridicat monodrama la rangul capodoperei (*Oh! les beaux jours*). Banda de magnetofon — etc.), dar Beckett nu e destul de cunoscut la noi, și e inutil să-l mai cităm... După *Vocca omenească* a lui Cocteau, televiziunea a prezentat o altă monodramă, de data aceasta de gen masculin; *Samy* este nu drama unui om singur — cum ne-a recomandat-o crainica — ci a unui individ profund social și sociabil, hăituit tocmai de societatea pe care o vrea, o adoră, o cunoaște pînă în cele mai mici rotite și suruburi, pe care o poate stăpîni căci îi știe tabieturile, slăbiciunile și forța. Acest „om al situațiilor disperate” luptă cu timpul, luptă cu destinul, un destin foarte modern, foarte burghez, un destin care se pronunță la ora șase fix, care nu greșește decît dacă, cine știe, n-a apucat să-și potrivească ceasul cu acela al eroului. Samy știe să se descurce în viață, vinde whisky, pahare de whisky, țigări americane, un fotoliu — în general, marfă derizorie — și reușește să adune cele două sute de mii de franci pe care trebuie să-i restituie pînă la ora șase. Este un Willy Loman în plină vigoare, dar la fel de tragic în esență, prin incapacitatea de a acționa pînă la capăt împotriva fatalității. Așa cred că a considerat și regizorul Cornel Todea personajul banal eroic al lui Ken Hughes; centrul unei

Adrian Georgescu în monodrama „Samy”

lumi haotice pe care vrea s-o domine, dar îi lipsește la socoteală un singur minut, un minut cit o viață. Iar jocul lui Adrian Georgescu, compus din amuzante disperări și triste satisfacții, introduce simplu și cotidian personajul în tragedie, o tragedie care vrea să spună, poate, ceva mai mult: ne zbatem fantastic să *aminăm*, dar momentul fatal al scadenței este inevitabil...

O monodramă cu, totuși, trei personaje: Samy. Existența și Timpul, interpretată în deplin acord de alte trei personaje: Adrian Georgescu, Cornel Todea și Doîna Levița, care, aceasta din urmă, a creat decorul adevărat al disperării diurne.

Cu toate însușirile ei, piesa nu este însă formidabilă, căci îi lipsește psihologia și, lipsindu-i psihologia, acumulează egal evenimente, de fapt obiecte transformate în evenimente, ceea ce pe noi, spectatorii, nu ne ferește de plictisală.

Dumitru Solomon